

Az európai kohéziós és innovációs politika jövője

Future of European cohesion and innovation policy

Szitáné dr. Kazai Ágnes

kazai@palyazat-sote.hu

Initially submitted Juny05. 2012; accepted for publication July0 7, 2012

Abstract:

The European Commission launched the Europe 2020 strategy in March 2010. The Commission identified three key drivers for growth, to be implemented through concrete actions at EU and national levels: smart growth (fostering knowledge, innovation, education and digital society), sustainable growth (making European production more resource efficient while improving competitiveness) and inclusive growth (raising participation in the labour market and fighting against poverty).

The Commission presented its proposal on the Multiannual Financial Framework (MFF) in June 2011. The overall amount proposed for the next seven years is €1,025 billion in commitments. The Commission proposes to allocate €376 billion of the MFF to cohesion policy. The proposal foresees the creation of a category of intermediate regions whose GDP is between 75% and 90% of the average EU GDP.

The Commission announced Horizon 2020, an €80 billion programme for investment in research and innovation in November 2011. Horizon 2020 will focus funds on three key objectives. It will support the EU's position as a world leader in science and will help secure industrial leadership in innovation. The focus of the third objective, 'Societal challenges' will be on six key areas including health, demographic change and well-being.

Kulcsszavak: Európa 2020 stratégia, innováció, kohézió, többéves pénzügyi keret, Horizont 2020 keretprogram

Keywords: Europe 2020 strategy, innovation, cohesion, multiannual financial framework, Horizon 2020 framework programme

A gazdasági válság jelentős mértékben megrázta az Európai Unió tagállamainak gazdaságát, társadalmait. Az uniós GDP 2009-ben 4%-kal csökkent, az ipari termelés az 1990-es évek szintjére esett vissza, és a munkanélküliség meghaladta a 10%-ot. A tagországok államháztartási hiánya átlagosan elérte a GDP 7 %-át, az államadósság pedig meghaladta a GDP 80 %-át. A válság egyaránt rávilágított az európai gazdaság szerkezeti problémáira, valamint a gyors és hatékony cselekvés szükségességére. Mint ahogy az Európai Bizottság megállapította: „Ahhoz, hogy nemzedékünk továbbra is az egyedülálló európai szociális modelleken alapuló, minőségi és egészséges életet élhessen, és hogy ez a jövő nemzedékei számára is lehetővé váljon, azonnal cselekednünk kell. Ehhez olyan stratégiára van szükség,

amely az EU-t intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággá teszi, amelyben magas a foglalkoztatási arány és a termelékenység, illetve erős a társadalmi kohézió. Ezt teremti meg az Európa 2020 stratégia. A stratégia menetrendül szolgál valamennyi tagállam számára, és figyelembe veszi az eltérő szükségleteket, kiindulópontokat és nemzeti sajátosságokat, így segítve valamennyiünk növekedését.”ⁱ

1. Európa 2020 stratégia

A Bizottság 2010 márciusában terjesztette elő az Európa 2020 stratégia megvalósítására vonatkozó javaslatát, amelynek főbb elemei a következők.

- ◆ A stratégia középpontjában a következő három prioritás áll.
 - *intelligens* növekedés (olyan gazdaság létrehozása, amely a tudáson és az innováción alapul);
 - *fenntartható* növekedés (az erőforrásokat hatékonyabb és környezetbarátabb módon felhasználó, versenyképesebb gazdaság kialakítása);
 - *inkluzív* növekedés (a foglalkoztatás magas szintjét biztosító, a szociális és területi kohéziót eredményező növekedés elősegítése).
- ◆ Az Európa 2020 stratégia megvalósítása érdekében a Bizottság az alábbi öt, kiemelt célt határozta meg az EU egészére vonatkozóan.

1. táblázat. Az Európa 2020 stratégia kiemelt célkitűzései

1. A foglalkoztatás területén	A 20 és 64 év közötti korosztály legalább 75 %-a rendelkezzen munkahellyel
2. A kutatás-fejlesztés területén	Az Unió GDP-jének átlagosan 3 %-át fordítsa kutatás-fejlesztésre
3. A környezetvédelem és energiafelhasználás területén	Az Unió teljesítse a 20-20-20 célkitűzéseket: - az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal kell csökkenteni; - az energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányát a jelenlegi 8,5%-ról 20%-ra szükséges növelni; - az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani
4. Az oktatás területén	- Csökkentsék az iskolából kimaradók arányát 10 % alá - A 30-34 éves korosztály legalább 40 %-a rendelkezzen felsőfokú képzettséggel
5. A szegénység, társadalmi kirekesztés elleni küzdelem területén	Csökkenjen 20 millió fővel a szegénységben, nyomorban élők, kirekesztettek, illetve ezek kockázatának kitett lakosok száma Európában

- ◆ A kiemelt célok alapján minden uniós tagállam meghatározta saját, nemzeti céljait, amelyeket Magyarország esetében a következők (2. táblázat)ⁱⁱ.

2. táblázat. Magyarország nemzeti célkitűzései

Célkitűzések	Az EU kiemelt célja	Magyar cél
Foglalkoztatási ráta	75%	75%
K+F-ráfordítások a GDP %-ában	3%	1,8%
A széndioxid-kibocsátás csökkentése	20% (1990-hez képest)	10%
A megújuló energia részaránya	20%	14,65%

Energiahatékonyság növelése (az energiafogyasztás csökkentése, M tonna kőolaj-egyenérték)	20% (368 M tonna)	2,96%
Az iskolából kimaradók aránya	10%	10%
Felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya	40%	30,3%
A szegénység vagy társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetettek arányának csökkentése	20 M fő	450 e fő

- ♦ A 3 prioritás mindegyikének területén a Bizottság a következő 7 kiemelt kezdeményezést javasolja kötelező jellegű megvalósításra a tagállamok számára.

1. Innovatív Unió

A K+F-, illetve innovációs politikát a fontosabb gazdasági, társadalmi kihívásokra (így az éghajlatváltozásra, az energia- és erőforrás-hatékonyságra, az egészségügyre és a demográfiai változásokra) kell koncentrálni, elő kell segíteni, hogy a tudományos eredményekből minél hamarabb a piacon értékesíthető termékek szülessenek.

- Az Unió feladatai e téren:
 - az Európai Kutatási Térség kiteljesítése, közös programozás a tagállamokkal és a régiókkal, stratégiai kutatási menetrend a kihívásokra;
 - a vállalkozások innovációs keretfeltételeinek javítása (a szellemi tulajdon hatékonyabb védelme, a tőkéhez hozzáférés javítása, közbeszerzések stb.);
 - európai innovációs partnerségek indítása;
 - az innovációt segítő uniós eszközök (alapok, keretprogramok stb.);
 - a tudáspartnerségek ösztönzése, az oktatás, a kutatás, az innováció, az üzleti szféra összekapcsolásának erősítése stb.
- A tagállamok feladatai e téren:
 - a nemzeti (és regionális) K+F- és innovációs rendszerek reformja;
 - a természettudományos képzésben résztvevők számának növelése;
 - a K+F-befektetések ösztönzése adókedvezmények és egyéb pénzügyi eszközök alkalmazásával stb.

2. Mozgásban az ifjúság

A hallgatók és fiatal szakemberek mobilitásának ösztönzésével emelni kell az európai felsőoktatás színvonalát, nemzetközi vonzerejét. Európa szerte hozzáférhetővé kell tenni a tagállami képzéseket, el kell ismerni a szakmai képesítéseket és tapasztalatot.

- Az Unió feladatai e téren:
 - az uniós mobilitási, egyetemi és kutatói programok integrálása, összekapcsolása a nemzeti kezdeményezésekkel;
 - a felsőoktatás modernizációjának felgyorsítása;
 - a vállalkozói készségek javítása a hallgatók körében;
 - a fiatalok foglalkoztatását segítő keretprogram kidolgozása stb.
- A tagállamok feladatai e téren:
 - hatékony beruházások az oktatásba;
 - az oktatási eredmények javítása;
 - az oktatási rendszerek nyitottságának, megfelelőségének növelése;
 - a fiatalok foglalkoztatásának segítése stb.

3. Európai digitális agenda

A nagysebességű internetre épülő egységes digitális piac előmozdításával fenntartható gazdasági és társadalmi előnyöket kell teremteni, és 2013-ra minden európai számára elérhetővé kell tenni a nagysebességű internetet.

- Az Unió feladatai e téren:
 - a beruházásokat ösztönző, stabil jogi keret létrehozása;
 - hatékony frekvenciapolitika;
 - az online tartalom és szolgáltatások valóban egységes piacának megteremtése;
 - a kutatási, innovációs alapok reformja, az IKT-ra fordított támogatások növelése;
 - az internet-hozzáférés és -előfizetés ösztönzése stb.
- A tagállamok feladatai e téren:
 - a közfinanszírozás azon területekre összpontosítása, amelyeket a magánberuházások nem fednek le teljesen;
 - a hálózatbővítés költségeinek csökkentése;
 - hozzáférhető, modern online szolgáltatások stb.

4. Erőforrás-hatékony Európa

Elő kell segíteni az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való elmozdulást, a megújuló energiaforrások fokozódó mértékű alkalmazását, a szállítási ágazat modernizálását és az energiahatékonytárat.

- Az Unió feladatai e téren:
 - az uniós pénzügyi eszközök mobilizálása; az uniós, az állami és a magánfinanszírozás összekapcsolása; piaci alapú eszközök alkalmazása;
 - a közlekedési ágazat modernizálása, szén-dioxid-mentesítése, a versenyképesség növelése;
 - az európai hozzáadott értéket jelentő stratégiai projektek gyorsabb végrehajtása;
 - a belső energiapiac kiterjesztése stb.
- A tagállamok feladatai e téren:
 - a környezetvédelmi szempontból káros támogatások fokozatos megszüntetése;
 - piaci alapú eszközök alkalmazása;
 - összpontosítás a városi közlekedésre;
 - az energiafogyasztás és az erőforrás-használat csökkentése, az energiatakarékos eszközök ösztönzése stb.

5. Iparpolitika a globalizáció korában

Javítani kell a vállalkozások (különösen pedig a kkv-k) üzleti környezetét; versenyképes, erős és fenntartható ipari bázist kell teremteni.

- Az Unió feladatai e téren:
 - az üzleti környezet javítása, az európai üzleti tevékenység tranzakciós költségeinek csökkentése, klaszterek támogatása, hozzáférés a finanszírozáshoz;
 - a kkv-k nemzetközivé válásának elősegítése;
 - a nehéz helyzetben lévő ágazatok jövőorientált tevékenységek irányába történő elmozdulásának elősegítése;

- a kevesebb természeti erőforrást felhasználó technológiák és termelési módszerek ösztönzése;
- az európai turisztikai ágazat versenyképességének javítása;
- a hosszú távú munkavállalói és fogyasztói bizalom biztosítása stb.
- o A tagállamok feladatai e téren:
 - az innovációs ösztönzők növelése a közbeszerzések területén;
 - a szellemi tulajdon hatékonyabb védelme, jogérvényesítés;
 - a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése stb.

6. Új készségek és munkahelyek menetrendje

Modernizálni kell a munkaerőpiacot, lehetővé kell tenni az emberek készségeinek egész életen át történő fejlesztését, növelni kell a foglalkoztatást és közelíteni egymáshoz a kínálatot és keresletet a munkaerőpiacon.

- o Az Unió feladatai e téren:
 - küzdelem a munkanélküliség ellen, az aktivitási ráta növelése;
 - pénzügyi támogatások az Unión belüli mobilitás megkönnyítése és ösztönzése, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összehangolása érdekében;
 - a szociális partnerek kapacitásának megerősítése, szociális párbeszéd;
 - oktatási és képzési együttműködés,
 - a jogszabályi keretek változó foglalkoztatási mintáknak megfelelő módosítása stb.
- o A tagállamok feladatai e téren:
 - a munkaerő-piaci szegmentáció csökkentése;
 - az adó- és szociális juttatási rendszerek hatékonyságának felülvizsgálata;
 - nemzeti képesítési keretrendszerek létrehozása;
 - a munka és a magánélet egyensúlyának és az aktív öregedés új formáinak népszerűsítése, nemek közötti egyenlőség;
 - az oktatás/képzés és a munka világa közötti partnerségek létrehozása stb.

7. Szegénység elleni európai platform

A szociális és területi kohézió biztosításával el kell érni, hogy a növekedés és a munkahelyteremtés előnyei széles körben elérhetőek legyenek; a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők méltóságban, a társadalom aktív tagjaiként élhessenek.

- o Az Unió feladatai e téren:
 - társadalmi kirekesztés és szociális védelem terén eddig alkalmazott, nyitott koordinációs módszer átalakítása;
 - a legveszélyeztetettebbeket segítő, szociális innovációs programok;
 - a szociális védelmi és nyugdíjrendszerek megfelelőségének, fenntarthatóságának értékelése, az egészségügyi ellátásokhoz jobb hozzáférést biztosító módozatok azonosítása stb.
- o A tagállamok feladatai e téren:
 - a kollektív és egyéni felelősség tudatosítása;
 - a különösen veszélyeztetett csoportok körülményeinek kezelésére irányuló intézkedések;
 - a társadalombiztosítási és nyugdíjrendszerek kiterjesztése stb.

2. Költségvetési politika

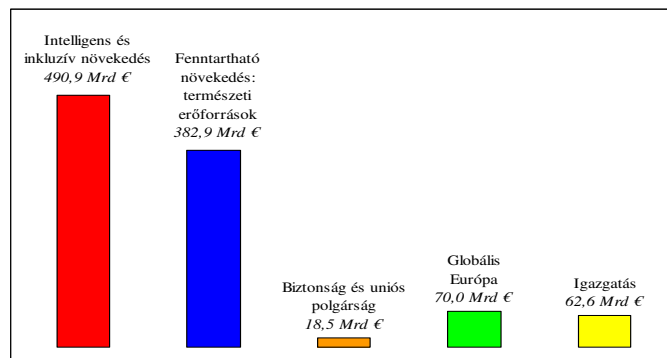
Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 312. cikkének értelmében a tagállamok az ún. *többéves pénzügyi keretben* (Multiannual Financial Framework, MFF) együttesen határozzák meg az EU működéséhez, politikáinak végrehajtásához szükséges pénzügyi forrásokat, legalább 5 évre. A többéves pénzügyi keret nem az EU meghatározott időszakra szóló költségvetése, hanem az uniós kiadások tervezésének mechanizmusa, amely a ráfordítások egésze, valamint a fontosabb szakterületek esetében meghatározza a maximálisan rendelkezésre álló források (felső korlátok) összegét. A pénzügyi keret tehát kiadási kategóriákként rögzíti a kötelezettségvállalási és a kifizetési előirányzatok éves felső határát, ezáltal biztosítja a költségvetési fegyelmet az Unióban.

A többéves pénzügyi keret tervezetere az Európai Bizottság állít össze javaslatot, amelyet az Európai Unió Tanácsa (Tanács) és az Európai Parlament megvitat. A közös költségvetést a Tanács – a Parlament egyetértését követően – egyhangúlag fogadja el. A képviselői testület módosítási joggal nem rendelkezik, tehát vagy jóváhagyja, vagy teljes egészében elutasítja a tervezetet. A Tanács és a Parlament évente a többéves pénzügyi kereteken belül dönt a következő év költségvetéséről.

Az uniós költségvetés alapvetően különbözik a nemzetitől: logikája összeurópai és nem nemzeti. Nem finanszírozza közvetlenül az egészségügyi vagy oktatási kiadásokat. Olyan szakpolitikai prioritások érvényesítésére összpontosít, amelyek uniós hozzáadott értéket hoznak létre, közösségi szinten mérhető hatásokkal, eredményekkel járnak, valamint kölcsönös előnyöket biztosítanak a tagországok számára.

A Bizottság 2011 júniusában fogadta el a következő hétéves tervezési időszakra vonatkozó pénzügyi keretrendszeréről szóló javaslatátⁱⁱⁱ. A 2014–2020 közötti időszakra vállalt kötelezettségek teljes összegének a Bizottság által javasolt felső korlátja *1 025 Mrd €*. (Ez az összeg a jelenlegi – 2007 és 2013 közötti – pénzügyi keret utolsó évére előirányzott kötelezettségvállalás hétszerese.) A következő hétéves periódusra vonatkozó pénzügyi keret előirányzatok közötti megoszlását az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret

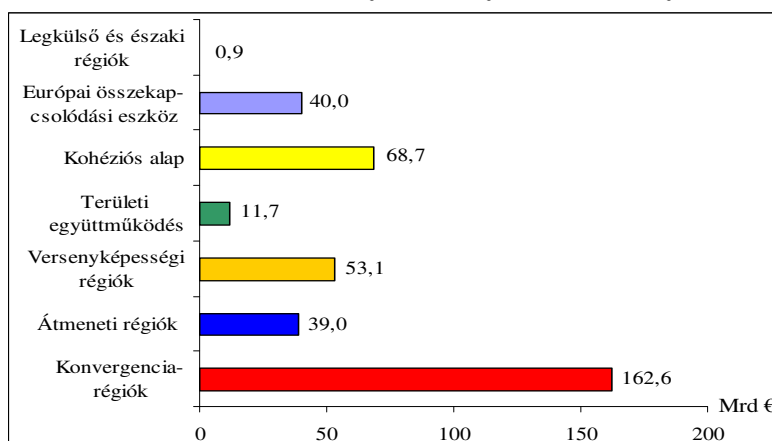
A Bizottság elképzelései szerint az új uniós költségvetés kiadásai a korábbiakhoz képest más struktúrájúak. A forrásokat olyan kiemelt területekre összpontosítják, mint a kutatás és innováció, az oktatás és kultúra, a páneurópai infrastruktúra, az EU külső határainak védelme, a külkapcsolati prioritások és az uniós szomszédságpolitika. Az új pénzügyi keretek tárgyalására és elfogadására vonatkozó menetrend a következő:

- ♦ 2011: A bizottsági javaslat megjelenése június 29-én
- ♦ 2012: A Parlament és a Tanács közötti megállapodás az új pénzügyi keretről
- ♦ 2013: Az új pénzügyi keret együttdöntési eljárás keretében történő elfogadása

3. Kohéziós politika

A kohéziós politika alapvető célja az Unió gazdasági és szociális összetartásának erősítése, a szolidaritás, a tagállamok összességének harmonikus fejlődése, a hátrányos helyzetű régiók felzárkóztatása. E politika és annak támogató eszközei (pl. kohéziós és strukturális alapok) a gazdasági és társadalmi konvergencia erősítését célozzák. A többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatában a Bizottság kiemelte, hogy a kohéziós politika a következő időszakban is lényeges elem marad, és meghatározó szerepet játszik majd az Európa 2020 stratégia végrehajtásában. A kohéziós politika jelentőségét elismerve, a Bizottság az intelligens és inkluzív növekedés 490,9 Mrd € összegű előirányzatán belül a gazdasági, társadalmi, területi kohézióra 376 Mrd €-t javasolt a 2. ábrán látható elosztás szerint.

2. ábra. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret

A kohéziót szolgáló finanszírozás középpontjában továbbra is a kevésbé fejlett régiók és tagállamok kiemelt támogatása áll. Az új kohéziós politikára vonatkozó bizottsági javaslat ugyanakkor létrehozta az „átmeneti régió” kategóriáját, amelybe azok a területi egységek tartoznak majd, amelyekben az egy főre jutó GDP az EU-átlag 75–90%-a. E megoldással sikerül biztosítani a zavartalan átmenetet a konvergencia-célkitűzés alapján nyújtott támogatás alól kikerülő régiók számára, vagyis azt, hogy az e területek számára elérhető források ne csökkenjenek drasztikusan. A következő hétéves időszakban tehát az európai régiók az alábbi három kategóriába tartoznak majd:

- ♦ *kevésbé fejlett régiók* (a jelenlegi konvergenciaregiók), amelyek 1 főre jutó GDP-je nem éri el az EU27-ek átlagának 75%-át;
- ♦ *átmeneti régiók*, amelyek 1 főre jutó GDP-je az EU27-ek átlagának 75%-a és 90%-a között van;
- ♦ *fejlettebb régiók* (a jelenlegi versenyképességi régiók), amelyek 1 főre jutó GDP-je meghaladja az EU27-ek átlagának 90%-át.

A régiók egyes csoportokba tartozása határozza meg

- ♦ az uniós támogatások maximális mértékét (támogatás-intenzitását), ami
 - 75–85 % a kevésbé fejlett régiókban;
 - 75 % az európai területi együttműködési programokban;
 - 60 % az átmeneti régiókban;
 - 50 % a fejlettebb régiókban;
- ♦ a lehetséges beavatkozások körét [pl. a fejlettebb régiókban ERFA-ból (Európai Regionális Fejlesztési Alapból) közlekedési infrastruktúrális fejlesztéseket nem lehet megvalósítani];

- ♦ a régiók mozgásterét a forrásfelhasználás tervezésében. A fejlettebb régiók lehetőségei korlátozottabbak lesznek a következő feltételek kötelező teljesítése miatt. Az Európai Szociális Alap (ESZA) kiemelt jelentőségét elismerve, minden régiótípus esetében a jövőben meghatározzák az ESZA strukturális alapokból származó támogatásokon belüli minimális arányát, az alábbiak szerint:
 - 25 % a kevésbé fejlett régiókban;
 - 40 % az átmeneti régiókban;
 - 52 % a fejlettebb régiókban.

Az ESZA kumulált részesedése a kohéziós politika teljes költségvetéséből a hét év alatt legalább 25% lesz (84 Mrd €).

Mindez Magyarország esetében azért fontos, mert míg hat hazai régió az első csoportba tartozik, addig a Közép-magyarországi régió a fejlettebbek közé. Az új szabályozás ugyanakkor külön védőhálót biztosít azon régiók számára, amelyek 2007 és 2013 között a konvergencia-célkitűzés szerinti támogatásokra voltak jogosultak, azonban az új tervezési időszakban a második vagy harmadik kategóriába tartoznak. Az átmeneti vagy fejlettebb csoportba sorolt régiók strukturális alapokból biztosított támogatása nem lehet majd kevesebb, mint a korábbi hétéves periódusban nyújtott finanszírozás kétharmada.

A Bizottság a fentiek mellett javaslatot tett egy új elem – az *európai összekapcsolódási eszköz* – bevezetésére az uniós szükségleteket kielégítő infrastruktúra-fejlesztések felgyorsítása érdekében. Az új eszköz előre meghatározott, uniós érdekű közlekedési, energiaügyi és kiemelt IKT-infrastruktúrákat, valamint a fenntartható fejlődési kritériumokkal összhangban lévő, fizikai és információtechnológiai infrastruktúrákat fog finanszírozni a belső piachoz való jobb hozzáférés és az egyes területek gazdasági elszigeteltségének megszüntetése érdekében.

4. Horizont 2020 kutatási és innovációs keretprogram

Az Európai Bizottság 2011 novemberében ismertette a *Horizont 2020* elnevezésű, a kutatás, az innováció és a versenyképesség előmozdítását célzó keretprogramját.^{iv,v} A 2014 és 2020 közötti időszakra szóló új program meghatározó szerepet játszik az Európa 2020 stratégia megvalósításában. A Horizont 2020 újdonsága, hogy egy programon keresztül támogatja az európai K+F-, illetve innovációs tevékenységeket, azaz egyesíti a korábbi kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogram (Framework Programme, FP), az innovációs és versenyképességi keretprogram (Competitiveness and Innovation Framework Programme, CIP), valamint az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (European Innovation and Technology Institute, EIT) keretében nyújtott finanszírozásokat.

Az új kezdeményezésre – 2011-es árakon számolva – 80 Mrd €-t javasolt a Bizottság; ez az összeg a 2014 és 2020 közötti időszakra becsült inflációt figyelembe véve, folyó áron megközelíti a 90 Mrd €-t. A keretprogram három alapvető célkitűzése (pillére)

- ♦ a tudományos kiválóság (27 818 M €);
- ♦ a vezető szerep az ipari technológiák területén (20 280 M €) és
- ♦ a társadalmi kihívások kezelése (35 888 M €).

Tudományos kiválóság

Az I. pillér keretében nyújtott finanszírozás célja, hogy Európa megőrizze a tudományok terén betöltött vezető szerepét, megszilárdítsa az európai kutatási térséget, abból a célból, hogy kutatási és innovációs rendszere világviszonylatban versenyképesebbé váljon. Ennek érdekében

- ♦ az eddigiekben sikeresen működő *Európai Kutatási Tanácsnak* (European Research Council, ERC) szánt támogatást 77%-kal emelik (15 008 M €);

- ♦ a *jövőbeni és feltörekvő* technológiák (future and emerging technologies, FET) területén megvalósított kollaboratív kutatások számára 3 505 M €-t különít el a javaslat;
- ♦ a Marie Curie-cselekvésekre (Marie Curie actions) 6 503 M €-t szán a Bizottság;
- ♦ a nagy európai kutatási infrastruktúrákhoz (beleértve az e-infrastruktúrákat is) való hozzáférésre pedig 2.802 M € jut.

Ipari vezető szerep

Az II. pillér célja a K+F területén megvalósított befektetések ösztönzése, olyan technológiák és innovatív megoldások fejlesztésének felgyorsítása, amelyekre a jövő vállalkozásai támaszkodhatnak, amelyek az innovatív kkv-eket segítik abban, hogy világviszonylatban vezető cégekké fejlődjenek. A javaslat

- ♦ 15 580 M €-t különít el a vezető szerep elérésére az alap- és az ipari technológiák (enabling and industrial technologies) területén (pl. IKT, nanotechnológia, fejlett anyagok, biotechnológia, korszerű gyártási és feldolgozási rendszerek, űrkutatás) a kapcsolódó európai ipari képességek fejlesztésére;
- ♦ a kockázatfinanszírozáshoz való hozzájárásra, a cégek és projektek hitel- és tőkealapú finanszírozási lehetőségeinek javítására 4 000 M €-t szán;
- ♦ a kkv-knál megvalósuló innovációt pedig 700 M €-val kívánja támogatni.

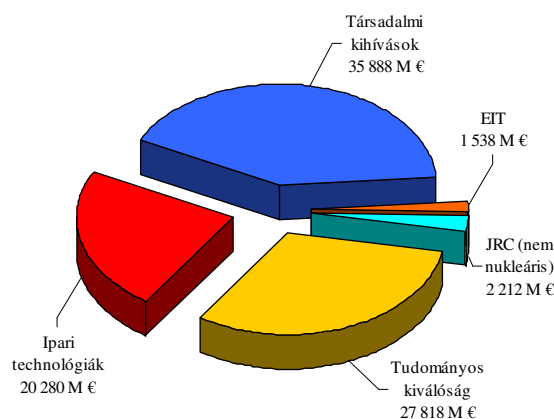
A társadalmi kihívások kezelése

A keretprogram meghatározó részét jelenti a III. pillér, amely a következő hat, Európa egésze számára kihívást jelentő kérdés megoldásához kíván hozzájárulni:

- ♦ egészségügy, demográfiai változások és jólét (9 077 M €);
- ♦ élelmiszerbiztonság, fenntartható mezőgazdaság, tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás, biogazdaság (4 694 M €);
- ♦ biztonságos, tiszta és hatékony energiaellátás; (6 537 M €);
- ♦ intelligens, környezetbarát és integrált közlekedés (7 690 M €);
- ♦ éghajlatváltozás, hatékony erőforrások és nyersanyagok (3 573 M €);
- ♦ inkluzív, innovatív és biztonságos társadalmak (4 317 M €).

A Horizont 2020 keretprogram indikatív költségvetésének megoszlását *folyó áron* (a bizottsági javaslaton alapulva) a 3. ábra szemlélteti.

3. ábra. A Horizont 2020 keretprogram javasolt költségvetése

Mint korábban szó volt róla, a Horizont 2020 keretprogram szerves részét képezik az *Európai Innovációs és Technológiai Intézet* keretében végzett tevékenységek, amelyek fő feladata, hogy összekötő szerepet töltsenek be a legkiválóbb felsőoktatási intézmények, kutatóközpontok és vállalkozások között. E cél érdekében a Bizottság az EIT-nek szánt támogatási összeg jelentős emelése mellett döntött.

Ennek eredményeképpen 2014 és 2020 között az EIT tevékenységeire – két ütemben – összességében 1 542 + 1 652 M € jut. [A második összeget az alap- és az ipari technológiákra (II. pillér), valamint a társadalmi kihívások (III. pillér) 6 alterületére szánt forrásokból kívánják elkülöníteni.]

Az EIT keretében 2008 óta 3, határokon átnyúló, magán- és közfinanszírozású formában működő, *tudományos és innovációs társulás* (Knowledge and Innovation Communities, KICs) jött létre az alábbi szakterületeken:

- ♦ fenntartható energiagazdálkodás (KIC InnoEnergy);
- ♦ éghajlatváltozás (Climate KIC), valamint
- ♦ információs és kommunikációs társadalom (EIT ICT Labs).

A tervek szerint az EIT tevékenysége a 2014 és 2020 közötti időszakban, két ütemben – ütemenként 3-3 – új társulással egészül ki.

Az Európai Bizottság tudományos intézménye, a *Közös Kutatóközpont* (Joint Research Centre, JRC) tudományos és műszaki tevékenysége a jövőben is segíti az Unió legkülönbözőbb – környezetvédelmi, mezőgazdasági, a nanotechnológiára és a nukleáris biztonságra irányuló – szakpolitikai döntéshozatali folyamatait. E feladatokra a bizottsági javaslat összesen 2 212 M €-t tervez fordítani.

A Horizont 2020 újdonsága nemcsak abban rejlik, hogy az említett három támogatási programot (FP, CIP, EIT) egységes keretbe foglalja. A Bizottság elképzelései szerint jelentős változások várhatók a keretprogram szabályozásában.

Egyszerűsítés

A tervek szerint az egyszerűbb programszerkezetnek, az egységes szabályrendszernek és a bürokratikus akadályok felszámolásának köszönhetően a Horizont 2020 támogatásainak hozzáférhetősége jelentősen javulni fog. Az egyszerűsítés érinti

- ♦ a résztvevők adminisztratív költségeinek csökkentését;
- ♦ a pályázatattal és a támogatás folyósításával kapcsolatos igazgatási folyamatok felgyorsítását;
- ♦ a pénzügyi hibák számának csökkentését.

Az egyszerűsítés területei és eszközei a következők:

- ♦ *Strukturális egyszerűsítés*
 - A program szerkezete egyszerűbb lesz, a három stratégiai célkitűzés segíti a résztvevőket annak átlátásában, hogy honnan juthatnak támogatáshoz.
 - A keretprogram egy részvételi szabályzatot tartalmaz majd, amely valamennyi elemre (a támogathatóság feltételei, a pályázatok elbírálása, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok stb.) egyaránt érvényes lesz, ettől eltérő szabályokra csak kivételesen indokolt esetekben kerülhet sor.
- ♦ *A finanszírozási szabályok egyszerűsítése*
 - Egyszerűsödik a költség-visszatérítési rendszer, szélesebb körben veszik figyelembe a szokásos számviteli gyakorlatot.
 - Lehetővé válik a személyi költségek átalányfinanszírozás formájában történő elszámolása (pl. a kkv-k munkabérben nem részesülő tulajdonosai esetében).

- Egyszerűsödnek a munkaidő-nyilvántartási követelmények; megszűnik a munkaidő-nyilvántartás azok számára, akik teljes munkaidejükben foglalkoznak a keretprogram keretében finanszírozott projekttel.
- A közvetett költségek finanszírozása – főszabályként – átalányfinanszírozás formájában egyetlen, egységes, a közvetlen költségekre alkalmazott ráta felhasználásával történik majd.
- Egy projekt valamennyi résztvevőjére és tevékenységére a jövőben ugyanaz a visszatérítési ráta vonatkozik.
- ◆ Egyszerűsítés az *ellenőrzési rendszer* területén
 - Kiterjesztik a garanciaalap működését a keretprogram teljes területén.
 - A pénzügyi képességeket csak a koordinátorok esetében vizsgálják majd.
 - Csökken a pénzügyi kimutatásokhoz benyújtott igazolások száma: egy kedvezményezettnek csak egy igazolást kell beadnia a projekt végén.
 - Kevesebb auditálásra kerül sor; átalakul az utólagos ellenőrzések rendszere, a hangsúly a kockázatalapúságon és a csalások felderítésén lesz. A résztvevőket legfeljebb egyszer vetik alá ellenőrzésnek, és öt évről négyre csökken az utólagos auditok számára rendelkezésre álló időkeret. A hétéves időszak alatt a keretprogram kedvezményezettjeinek maximum 7%-ára terjed majd ki az audit.
- ◆ További intézkedések
 - A programok és projektek megvalósításához kapcsolódó eljárások egyszerűsödnek és gyorsulnak. Megnövekszik a programbizottságok szerepe a stratégiai egyeztetésekben és a tagállamok által finanszírozott tevékenységekkel való összhang biztosításában.
 - A Bizottság tervezi egy olyan egységes, felhasználóbarát informatikai platform létrehozatalát, amely egyablakos rendszerben áll majd a résztvevők rendelkezésére.
 - Előtérbe kerül az adminisztratív feladatok „kiszervezése”, a végrehajtó ügynökségek tevékenységét optimalizálják.
 - A pályázat benyújtásától a támogatás odaítéléséig terjedő időszak hossza átlagosan 100 nappal csökken.

Tervezett menetrend

A Bizottság a jövőben erősíteni kívánja az összhangot az Unió kohéziós és strukturális alapjainak felhasználása, valamint a Horizont 2020 keretprogram megvalósítása között.

A keretprogram tárgyalásával és elfogadásával kapcsolatos, tervezett menetrend a következő.

- ◆ *Jelenleg:* a Tanács és a Parlament tárgyalja a Bizottság ismertett javaslatát.
- ◆ *2012 közepe:* az FP7 utolsó felhívása, amely összekötő kapocs a Horizont 2020 felé.
- ◆ *2013 végére:* a Tanács és a Parlament elfogadja a Horizont 2020 szabályrendszerét.
- ◆ *2014. január 1-jétől:* kezdődik a Horizont 2020; megjelennek az első felhívások.

Irodalom

Európa 2020 - Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája - a Bizottság közleménye Brüsszel, 2010.3.3. COM(2010) 2020 végleges

¹ Url: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_hu.pdf

¹ Az Európa 2020 stratégia költségvetése - a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Brüsszel, 2011.6.29. COM(2011) 500 végleges

- 1 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogramról, Brüsszel, 2011.11.30. COM(2011) 808 végleges
 - 1 Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról, Brüsszel, 30.11.2011 COM(2011) 809 konč. 2011/0401 (COD)
-
- i Európa 2020 - Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája - a Bizottság közleménye Brüsszel, 2010.3.3. COM(2010) 2020 végleges
 - ii Url: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_hu.pdf
 - iii Az Európa 2020 stratégia költségvetése - a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Brüsszel, 2011.6.29. COM(2011) 500 végleges
 - iv A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogramról, Brüsszel, 2011.11.30. COM(2011) 808 végleges
 - v Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról, Brüsszel, 30.11.2011 COM(2011) 809 konč. 2011/0401 (COD)